joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 51

Fontosabb gazdasági események

Foglalkoztatási figyelő

A brüsszeli székhellyel működő Európai Bizottság példaadó figyelemmel követi az európai uniós munkapiacot, amely megfigyelésük szerint hónapról hónapra romlik. A testület jelezte, hogy ezek után havi rendszerességgel adja ki foglalkoztatási figyelőjét. A foglalkoztatási figyelő legújabb számában emlékeztet arra, hogy legutóbbi általános gazdasági előrejelzésében a bizottság uniós összesítésben 3,5 millió munkahely elvesztését, azaz 1,6 százalékos foglalkoztatási hanyatlást valószínűsített, az átlagos munkanélküliség pedig a jövő év végére várakozása szerint 2,5 százalékponttal nő, azaz megközelíti majd a 10 százalékot. Decemberben átlagosan 7,4 százalékos volt az átlagos munkanélküliség az EU-ban, az EU statisztikai hivatalának legutóbbi összesítése szerint. Bár a munkapiac hagyományosan lassan reagál az általános gazdasági helyzetre, a fáziskésés immár véget ért, és a következő hónapokban további éles visszaesés várható, amit az üzleti és fogyasztói bizalom csökkenése is egyértelművé tesz.

A bizottság szerint a válságjelenségek eddig, az elmúlt hónapokban bejelentett munkahely-megszűnések alapján, a gép- és autóipart, a pénzügyi szolgáltatások ágazatát, a közlekedést és egyes logisztikai szektorokat érintették legmélyebben. Októbertől január végéig ezekben az ágazatokban több mint 100 ezer munkahely felszámolását döntötték el az EU-ban. A kiadvány úgy értékelte, hogy elsőként a fiatal dolgozók, illetve az időszakos munkavállalók körét sújtotta legjobban a válság. A legnehezebb helyzetbe kerülők között lesznek azonban várhatóan a legidősebb dolgozók, a külföldiek és az alacsony jövedelmű háztartások is. Utóbbiak problémáit súlyosbítja, hogy a tavalyi második félévben jelentősen nőttek az élelmiszerárak, a lakhatási, valamint az energiaköltségek – áll a dokumentumban.

***

Válság

A hazai gazdasági elemzők sötétebbnek tartják az ország gazdaságának idei kilátásait, mint az ország kormánya, így kétszer nagyobb munkanélküliséget és államháztartási hiányt jósolnak, mint ami az idei költségvetés-tervezetben szerepel. A Román Akadémiai Társaság elnevezésű civil szervezet gazdasági elemzők véleménye alapján jelentést készített a román gazdaság idei buktatóiról. A jelentés szerint az idén a munkanélküliség eléri a 7 százalékot. A kormány az idei költségvetés tervezetében csak 3,5 százalékos munkanélküliséggel számol. Hasonlóan borúlátók a gazdasági elemzők az államháztartási hiány tekintetében is. Úgy vélik, hogy a kormány képtelen lesz 4,4 százalék alá szorítani a deficitet, míg a kormány a GDP 2 százalékának megfelelő hiányt tűzött ki célul. Az elemzők a gazdaság növekedését illetően

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 52

is szkeptikusak, szerintük az idén csak 0,7 százalékkal bővül a gazdaság. Ezzel szemben a kormány 2 százalékos GDP-gyarapodásra számít.

***

A Világbank javaslata

A Világbank azt javasolja a román hatóságoknak, rövid távon korlátozzák a bérek emelését, függesszék fel az alkalmazásokat, és készítsenek el egy több évre érvényes tervet a bérpótlékok eltörléséről, rámutatva, hogy a koherens bérstratégia hiánya miatt a szakszervezeteknek szélsőséges követeléseik vannak. A román hatóságok számára elkészített jelentésben a Világbank rámutat, hogy a koherens bérstratégia hiánya az állami intézményekben oda vezetett, hogy a szakszervezeteknek szélsőséges követeléseik legyenek, hogy méltánytalan kiegyenlítések létezzenek, és torzítások keletkeznek a munkaerőpiacon. Románia költségvetésének fontos része az alkalmazottakkal járó költségekre megy rá, és ez emelkedőben van. 2005-től 2007-ig 73 százalékkal emelkedtek meg ezek a költségek, míg a nemzeti össztermék csupán 40 százalékkal nőtt az említett időszakban. A költségek emelése részben az állások száma növekedésének köszönhető, de nagyrészt a nagy béremeléseknek is. Az intézmény szakemberei megjegyzik, hogy a bérpótlékoknak aránytalanul nagy értéke van a közintézményekben dolgozók összjövedelmében. Ez az arány nagyobb, mint az EU többi országában, és kihat az átláthatóságra. Ezenkívül azt a pénzt, amelyet a megszerzett tapasztalat nyomán kap az alkalmazott, nem egyeztetik össze a hatékonysággal is. A Világbank azt javasolja a román hatóságoknak, rövid távon korlátozza a bérek emelését, függessze fel az alkalmazásokat, hozzon létre egy irodát, amely a közigazgatás reformját koordinálja. Közép távra felhasználandó intézkedéseket is javasol a Világbank a román hatóságoknak, többek között azt, hogy készítsenek el egy több évre érvényes tervet a bérpótlékok eltörléséről.

***

Leépítések

A román országos foglalkoztatási ügynökség (ANOFM) legújabb adataiból kiderül: Óriási leépítések lesznek Romániában áprilisig, mikor is csaknem 58 ezer ember válik munkanélkülivé az év első három hónapjában. A munkaadók előrejelzései szerint az említett időszakban összesen 57 760 dolgozó fogja elveszíteni munkahelyét. A legnagyobb mértékű – 53 073 embert érintő – leépítés a magánvállalatoknál várható, 3639 alkalmazottat az állami szférából bocsátanak el, 1048 embertől pedig az állami és magántőkével egyaránt rendelkező, vegyes tulajdonú cégeknél válnak meg. Azt is megtudhattuk, hogy jelentős létszámleépítésre készül az osztrák OMV tulajdonában lévő Petrom, amely háromezer dolgozóját – összes alkalmazottjának mintegy tíz százalékát – készül leépíteni. Ezt a lépést a szakszervezetekkel egyeztetve hozza meg, az elbocsátandók 15 hónapnak megfelelő átlagbért kapnak végkielégí-

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 53

tésként. A Petrom öt évvel ezelőtti privatizálása idején több mint 50 ezer alkalmazottal rendelkezett, a magánosítási szerződés értelmében 2005-re ezek számát 44 236-ra kellett csökkentenie, 2008-ra pedig 24 753-ra kellett leszorítania a létszámot. A mostani leépítést a cég nem a gazdasági válságra hivatkozva hajtja végre, hanem az előre betervezett létszámcsökkentési programjának keretében.

***

Kolozsvári szállodai adatok

A Kolozsvári Szállodatulajdonosok Egyesületének egyik fő célja a szállodákra kiszabott adók arányának csökkentése, ugyanakkor a helyi hatóságokkal való minél jobb, gyümölcsözőbb együttműködés is. Az apolitikus érdekképviseleti szervezet a helyi, megyei és központi hatóságokkal együttműködve fel szeretné lendíteni Kolozsvár turizmusát. Ennek érdekében felveszik a kapcsolatot a helyi és megyei tanáccsal, valamint a pénzügyminisztérium, turisztikai minisztérium és a kis- és középvállalkozókért felelős minisztérium szakembereivel, hogy egyezséget kössenek a város igazi turisztikai értékeinek fenntartható fejlesztése érdekében. Ugyanakkor el szeretnék érni, hogy nagyobb hangsúlyt fektessenek a vendéglátó-ipari szakemberképzésre kurzusok, továbbképzések szervezésével. A szállodákra kirótt adókat a helyi tanács évente állapítja meg, amelynek értéke a nettó elszállásolási árak függvényében 0,5–5 százalék között változhat, a kolozsvári szállodatulajdonosoknak pedig a legnagyobb kiszabható adószázalékot kell kifizetniük minden évben. Ezt szeretnék megváltoztatni. A szállodatulajdonosok kritizálták a városvezetés rendezvényszervezési stratégiáját is. Elmondták: a városban nincs különböző rendezvényekre alapozó turizmus. Hiányoznak a nagyszabású koncertek, különböző jellegű rendezvények, amelyek idecsalogatnák a látogatókat a városba, holott Kolozsvár képes ilyen események befogadására. Fájlalták a városban létező szupermarketek serénykedését a szórakoztatóiparban. A bemutatkozó sajtótájékoztatón elmondták: a szállodák után fizetett adó összege 2008-ban megközelítette a 3 millió lejt, ami számításaik szerint a második legnagyobb hozzájárulást jelentette a helyi költségvetéshez. Viszont ebből a városvezetés nem sokat fordított a város népszerűsítésére. Ezen szeretnének érdekképviseleti szervezetbe tömörülve változtatni. A Kolozsvári Szállodatulajdonosok Egyesületének tagjai szállodáikban 654 szobában 1288 vendéget tudnak elszállásolni. Alkalmazottainak száma 505. 2008-ban 26 millió lejnél nagyobb forgalmat bonyolítottak le, és közel 1,3 millió lejnyi illetéket fizettek ki szállodaadóra, további 780 ezer lejt pedig ingatlanadóra. A Kolozsvári Statisztikai Hivatal adatai szerint tavaly közel 400 ezren látogattak a megyébe, ebből 324 ezer román állampolgárságú, 68 ezer pedig külföldi turista volt.

***

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 54

OTP Bank Romania

Az OTP romániai részlege, az OTP Bank Romania ebben az évben a bejelentések szerint öt százalékkal csökkenti létszámát. Ennek ellenére öt új fiókot nyitnak. Diósi László, a részleg vezérigazgatója a Bukarestben megjelenő *Business Standard* című román gazdasági szaklapnak adott nyilatkozatában kijelenti: „A létszámcsökkentést a nehéz gazdasági helyzettel indokolta. A jövő évre elképzelt stratégiai változtatások és egyes tevékenységek központosítása miatt lesz kevesebb állás. Az OTP Bank Romániának 105 fiókban 1100 alkalmazottja van jelenleg. A bérekről-fizetésekről konkrétan nem szólt, csak megemlítette: Romániában a bankoknál és más pénzügyi szolgáltatóknál általában a fizetések befagyasztása várható a mostani szinten, és csak egyes dolgozók illetménye növekedhet a teljesítményük alapján. Elmondta, hogy szeptember óta a romániai banki és pénzügyi szolgáltatói környezet „180 fokos fordulatot tett": addig jelentősen nőtt a foglalkoztatás az ágazatban, és a dolgozók „bíztak karrierjük gyors fejlődésében". Most a létszám általános csökkenése várható a szektorban, mondta Diósi. Az OTP Bank Romániánál idén hét százalékkal emelkedtek a munkaköltségek, tette hozzá. Az eredetileg főleg vállalkozói ügyfelekre fókuszáló román RoBank és leányvállalata, a Robinv S.A., 2004. július 30-án került be az OTP Csoportba, majd 2005. februárban keresztelték át OTP Bank Romaniára. Az OTP eredetileg 47,5 millió dollárért vásárolta meg a román csoportot, és azóta több tőkeemelést hajtott végre. Felvásárlása óta első ízben az idei harmadik negyedévben profitot ért el a romániai részleg: adózott eredménye 931 millió forintnak felelt meg, a második negyedévi, 1,095 milliárd forintnak megfelelő nettó veszteség után. Az első kilenc hónapban a nettó vesztesége 273 millió forintra csökkent az egy évvel korábbi 2,197 milliárdhoz képest.

***

Borúlátó előrejelzések

A Nemzetközi Munkaügyi Szervezet (ILO) becslése szerint ez évben Ázsiában legkevesebb 7,2 millióval, legrosszabb esetben 22,3 millióval emelkedik a munkanélküliek száma tavalyhoz képest. Az előrejelzésben szereplő enyhe forgatókönyv szerint idén mintegy 97 millióan lesznek munka nélkül Ázsiában, ezzel a földrészen a munkanélküliség 5,1 százalékra nő a 2008-as 4,8 százalékról. A borúlátóbb előrejelzés szerint a munkanélküliek száma akár a 113 milliót is elérheti, ez pedig 22,3 millióval lenne több, mint 2008-ban.

***

Építőipari Vásár

Az Expo Transilvania Rt. kiállítási csarnokaiban megtartották a XVIII. Ambient Construct Nemzetközi Építőipari Vásárt, ami egyébként az egyik leglátogatottabb, legnagyobb érdeklődére tartó vásárok egyike, azaz nagyságrendben, országos viszonylatban Bukarest után a második. 5500 négyzetméteren 130 hazai, továbbá magyar, német, francia, osztrák, olasz, lengyel és szlovák vállalat állította ki termékeit

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 55

és kínálja szolgáltatásait. A lengyel és szlovák bukaresti nagykövetségnek külön standja volt. A 2009-es rendezvénynek a profilja a civil és ipari építkezések támogatása, utak és hidak építése, az építkezések külső és belső finiszálása alkalmával használt gépek és felszerelések, valamint a legújabb építkezési anyagok bemutatása. A szakma legrangosabb erdélyi rendezvényének idei érdekessége, hogy a vásárnapok utolsó délutánján a látogatók között a következő nyereményeket sorsolták ki: egy 165 liter térfogatú betonkeverőt (fődíj), egy 85 literes talicskát, egy 750W-os fúrógépet, egy habarcskeverő gépet és egy vakolókanál-készletet. Premierszámba ment az is, hogy három arra érdemes kiállítónak a szervezők ingyenes kiállítóhelyet biztosítanak a jövő évi Nemzetközi Építőipari Vásáron.

***

Mi szükséges a sikeres élethez és a termelékenységhez?

Többek között olyan kulcskompetenciák, mint a kooperációs vagy a konfliktusok kezelésének és megoldásának képessége. A tanulás megtanulása, a kulturális tudatosság és a vállalkozói készség is azok közé az alapkompetenciák közé tartozik, amelyek szükségesek a hétköznapi életben való boldoguláshoz. Meghatározásában a kompetencia az a képesség, hogy az egyén meg tudjon felelni az elvárásoknak és sikeresen meg tudjon oldani feladatokat. Azokat tekintik kulcskompetenciáknak, melyek valamennyi egyén számára szükségesek és hasznosak, melyek lehetővé teszik, hogy az egyén sikerrel integrálódjon a társadalomba. Mivel a gazdasági, társadalmi körülmények folyamatosan változnak, a kulcskompetenciáknak azt is lehetővé kell tenniük az egyének számára, hogy folyamatosan megújítsák ismereteiket és készségeiket, és lépést tudjanak tartani a változtatásokkal. Ez szükséges ugyanis az önálló, céltudatos, felelősségteljes és sikeres élethez.

A 21. század jellemzője: tudás + információ = hatalom + erkölcs.

A jól képzett szakemberek hatékony munkája a középiskolai oktatásban, az ismeretek átadásában csak akkor lehet eredményes, ha az oktató minél többoldalúan képzett. Hogyan alakíthatunk ki a gazdasági életben jól tájékozódó, helyes döntéseket hozó, cselekvő személyiségeket? Az erre a kérdésre adandó válasz rendkívül bonyolult. Ezért fontos, hogy a gazdasági kérdéseket tanító tanár minél jobban elmélyítse elméleti és módszertani tudását, hisz így lehetővé válik, hogy, életközelbe hozva a gazdasági ismereteket, minél jobban hozzájáruljon a gazdasági kompetencia kialakításához.

Ebből a meggondolásból kiindulva Aradon, 2009. március 6–8. között szervezte meg a Romániai Magyar Közgazdász Társaság azt a képzést, melynek címe: *A gazdasági kompetencia kialakítása és fejlesztésének módszertana*. A képzésen Bokros Lajos professzor a jelenkori pénzügyi-gazdasági válság hazai és nemzetközi vonatkozásait elemezte. Az ismeretek segíti a tanárokat, hogy életközelbe hozzák a válság

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 56

lényegével kapcsolatos információkat, a megoldásokat. A helyzetelemzések, esettanulmányok, válságterv, a kommunikációs helyzetgyakorlatok, sajátos esettanulmányok bemutatása a módszertani tudás elmélyítéséhez járulnak hozzá. Ezek birtoklása lehetővé teszik a hatékonyabb oktatás megvalósítását a különböző gazdasági tantárgyak esetében. Az új kommunikációs technikák alkalmazása az oktatási, nevelési munkában hozzájárul a tanulók prezentációs képességének a fejlesztéséhez.

***

Banki veszteség

Az Egyesült Királyságban minden idők legnagyobb – több mint 24 milliárd fontos – veszteségével zárta a tavalyi évet a Royal Bank of Scotland. A szigetország ötödik legnagyobb pénzintézetének elnöke a pénzügyi válsággal indokolta a gazdaságtörténeti veszteséget. A bank részvényei 26 százalékkal drágultak a londoni tőzsdén arra a hírre, hogy 325 milliárd fontnyi eszközt garantál az állam. Ezért a bank elsőbbségi részvényekkel fizet, akárcsak a 13 milliárd fontos tőkeemelésért. A brit állam még mindig 68 százalékos részesedéssel rendelkezik a bankban.

***

Új szekcióval bővült

A kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár új szekcióval bővült. Az épület második emeletén ünnepélyes keretek között megnyitották a Kortárs Társadalomtudományi Könyvtár részleget, mely a tervek szerint 40 000 kötetre fog gyarapodni. A megjelenteket Doru Radosav, a könyvtár igazgatója köszöntötte. Majd elmondta, hogy az alapításra vonatkozó, 2008. szeptember 10-én hozott döntésében a Babeş–Bolyai Tudományegyetem vezetősége egy minden szempontból korszerű, neves külföldi kiadóknál megjelent kiadványokat is felölelő kortárs társadalomtudományi könyvtár működtetése iránti igénynek próbált érvényt szerezni.

A 2008-as év folyamán lebonyolított program keretében a kolozsvári Lucian Blaga Központi Egyetemi Könyvtár mintegy 1000 új kiadvánnyal gyarapította gyűjteményeit, a beszerzéskor figyelembe véve a könyvtár rendszeres felhasználóinak (egyetemi oktatók és tudományos kutatók) javaslatait is. A gyarapításkor olyan más kritérium is szerepet játszott, mint a társadalomtudományi kutatásban alapműnek minősülő munkák hiánypótlása (klasszikus szerzők új, kritikai kiadása, monográfiák, enciklopédiák stb.), illetve az új kutatási irányzatok szakirodalmának beszerzése (kulturális tanulmányok, gender studies, humán fejlődés elmélete stb.). A munka során irányadónak minősült továbbá a nemzetközi elismertségnek örvendő kiadók kínálatának feltérképezése mellett a nyugati nagy könyvtárak legújabb beszerzési stratégiája is.

Andrei Marga, a Babeş–Bolyai Tudományegyetem rektora elmondta: az egyetem saját forrásból 1 millió eurót adott a könyvtárnak, azért, hogy a hajdani olvasóter-

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 57

meket 500 ezer euróból át tudják alakítani, és a fennmaradó félmilliót a könyvek beszerzésére fordíthassák. Ezt a pénzösszeget a 2009-es évben is átutalják a könyvtárnak. Azt is kifejtette, hogy a ma ifjúsága inkább internetezik, mintsem könyvtárban ülne, az olvasásra újból rá kellene szokni.

A könyvtár informatikai igazgatóhelyettese, Olimpia Curta vetítettképes előadásban meggyőzően demonstrálta, hogy a legújabb technika is bevonult a könyvtár életébe, a honlapukon, a www.bcucluj.ro olvashatjuk a *Luceafărul*, a *Gândirea*, magyar vonatkozásban pedig az *Erdélyi Helikon* digitalizált példányait.

Összeállította: Csomafáy Ferenc

joforum86 2009. 04. 19. 23:54 Page 58